BIO-DIVERSE – Platforma SAV pre výskum biodiverzity

Štatút

Článok 1 Základné ustanovenia

1. Biodiverzita predstavuje rozmanitosť života na Zemi vo všetkých jeho formách a úrovniach – od génov cez druhy až po celé ekosystémy – od minulosti až po súčasnosť. Zahŕňa rastliny, huby, živočíchy, mikroorganizmy a procesy, ktoré prostredníctvom týchto organizmov udržiavajú fungovanie biosféry.

   Biodiverzita zabezpečuje základné ekosystémové funkcie, ktoré sú nevyhnutné pre existenciu ľudstva. Znižovanie biodiverzity a jej homogenizácia oslabuje odolnosť ekosystémov voči narušeniam a znižuje ich schopnosť adaptovať sa na prichádzajúce zmeny. Narušenie rovnováhy v ekosystémoch zároveň prispieva k šíreniu inváznych druhov a patogénov, čo predstavuje rastúce ekologické, zdravotné aj ekonomické riziká, ktorým musí spoločnosť čeliť. Zdravá biodiverzita je základom pre stabilitu ekosystémov, potravinovú bezpečnosť, ľudské zdravie a odolnosť spoločnosti voči klimatickej zmene.

   Preto je systematický a multidisciplinárny výskum biodiverzity nevyhnutnou súčasťou reakcie na výzvy 21. storočia.

2. BIO-DIVERSE – Platforma SAV pre výskum biodiverzity ("Platforma") je otvorenou sieťou výskumných pracovísk a expertov, zameraných na výskum a ochranu biodiverzity. Nadväzuje na aktivity Slovenskej platformy pre biodiverzitu (2004–2005), reflektujúc nové spoločenské a vedecké výzvy.

   Cieľom Platformy je prepájanie expertízy a zúročenie potenciálu siete výskumných pracovísk, ktoré spoločne prinášajú multidisciplinárny pohľad na výskum biodiverzity; Platforma zároveň slúži ako centrálny uzol tejto spolupráce.

   Platforma zabezpečuje:
   - interdisciplinaritu a komplexné chápanie biodiverzity v prepojení s ekologickými, spoločenskými a technologickými aspektmi,
   - efektívny tok informácií medzi pracoviskami,
   - posilnenie a rozšírenie výskumných kapacít a medziorganizačnej spolupráce,
   - maximalizáciu účinnosti výskumu prostredníctvom koordinácie a výmeny dát,
   - aktívne zapájanie sa do národných a medzinárodných výziev,
   - budovanie silných výskumných konzorcií, ktoré zvyšujú konkurencieschopnosť tímov na európskej úrovni,
   - predchádzanie duplicite a podpora synergií.

3. Platforma je odborným fórom, iniciovaným ako aktivita zdola – na podnet riaditeľov a koordinátorov z príslušných pracovísk. Združuje a prepája prírodovedné výskumné pracoviská a reprezentuje ich spoločný záujem o ochranu prírody, biodiverzity, udržateľnosť a výskum životného prostredia. Platforma sa riadi Stratégiou SAV 2030 a jej činnosť je v súlade s právnymi predpismi Slovenskej republiky a Európskej únie v oblasti biodiverzity a ochrany prírody. Zriadená je na obdobie implementácie

Stratégie SAV 2030 s výhľadom do roku 2050. Tento štatút upravuje pôsobnosť, účel, činnosť, zloženie a organizáciu Platformy BIO-DIVERSE.

Článok 2 Účel

1. Účelom Platformy BIO-DIVERSE je vytvoriť živú a adaptívnu sieť vedeckých pracovísk, ktorá systematicky prepája expertízu v oblasti biodiverzity. Platforma funguje ako inkubátor projektových spoluprác a hlas expertnej komunity v oblasti biodiverzity. Podporuje interdisciplinárny, efektívny a spoločensky relevantný výskum, zabraňuje duplicite činností a zvyšuje viditeľnosť výskumných výsledkov. Zároveň pôsobí ako proaktívny komunikátor smerom k verejnosti, verejnej správe a odbornej praxi.

2. Platforma sleduje a vyhodnocuje výskumné aktivity v oblasti biodiverzity v súlade s poslaním pracovísk, ktoré zahŕňa:
    - realizáciu excelentného základného výskumu vedúceho k novým objavom,
    - efektívne využívanie a rozvoj infraštruktúr, dát a technológií,
    - vykonávanie aplikovaného výskumu v spolupráci s verejnými, občianskymi a súkromnými partnermi, s dôrazom na využiteľnosť výstupov v ochrane prírody, plánovaní krajiny, či environmentálnej edukácii.

3. Platforma reflektuje záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce z medzinárodných dohovorov a stratégií, vrátane:
    - Dohovoru o biologickej diverzite (CBD) a Globálnej stratégie ochrany rastlín,
    - Globálnej taxonomickej iniciatívy (GTI),
    - Karpatského dohovoru,
    - európskej legislatívy v oblasti ochrany prírody, najmä Smernice o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (92/43/EHS), Smernice o ochrane voľne žijúceho vtáctva (79/409/EHS) a na nich založenej siete NATURA 2000,
    - Rámcovej smernice o vode (2000/60/EC), ako aj Globálnej stratégie ochrany rastlín.

Článok 3 Činnosť

1. Platforma zvoláva pracovné stretnutia podľa potreby, minimálne raz za šesť mesiacov.

2. Hlavné činnosti Platformy zahŕňajú:
    - spoločnú prípravu projektových zámerov a konzorciálnych žiadostí,
    - zdieľanie informácií o seminároch, konferenciách, výzvach a výsledkoch,
    - spoluprácu s iniciatívou Mladí vedci SAV (podpora mladých talentov v oblasti biodiverzity),
    - expertnú podporu a dialóg s decíznou sférou – ministerstvami, samosprávou, európskymi inštitúciami,
    - tvorbu odborných stanovísk, odporúčaní a analytických podkladov, ktoré môžu slúžiť ako základ pre rozhodovanie v oblasti ochrany prírody,
    - popularizáciu výskumu biodiverzity cez verejné kampane, edukačné aktivity a médiá.

Článok 4 Zloženie a členstvo Platformy

1. Členmi Platformy sú zástupcovia vedeckých pracovísk SAV, ktoré sa aktívne venujú výskumu biodiverzity alebo príbuzným témam. Každé pracovisko deleguje jedného zástupcu (ak nie je dohodnuté inak). Zástupcovia si volia spomedzi seba Predsedu Platformy.

2. Členmi Platformy sú:
    - Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV, v. v. i.
    - Ústav krajinnej ekológie SAV, v. v. i.
    - Ústav ekológie lesa SAV, v. v. i.
    - Ústav zoológie SAV, v. v. i.
    - Ústav molekulárnej biológie, v. v. i.
    - Parazitologický ústav SAV, v. v. i.
    - Geografický ústav SAV, v. v. i.

3. Členstvo v platforme je dobrovoľné a nie je honorované.

Článok 5 Organizácia činnosti

1. Predseda Platformy najmä zvoláva rokovania platformy, navrhuje program rokovania, vedie rokovanie, podľa potreby prizýva na rokovanie odborníkov, ktorí sa môžu vyjadriť k predmetu rokovania, dohliada na dodržiavanie štatútu Platformy, schvaľuje zápisnice z rokovania Platformy, zabezpečuje informačný tok vo vnútri Platformy a jej výstupy.

2. Program rokovania a prípadné relevantné dokumenty sa zasielajú v elektronickej forme všetkým členom Platformy.

3. Rokovania Platformy sú neverejné, môžu sa uskutočniť prezenčne aj hybridnou formou.

Článok 6 Postup zmien a doplnkov Štatútu

1. Návrh na zmenu alebo doplnenie tohto Štatútu (ďalej len „návrh“) môže podať ktorýkoľvek člen Platformy.

2. Návrh sa predkladá Predsedovi Platformy v písomnej alebo elektronickej forme a musí obsahovať:
    - presné znenie navrhovanej zmeny alebo doplnenia,
    - odôvodnenie návrhu,
    - označenie ustanovení Štatútu, ktorých sa návrh týka.

3. Predseda Platformy zabezpečí distribúciu návrhu všetkým členom Platformy najneskôr 14 dní pred rokovaním, na ktorom sa má návrh prerokovať.

4. O návrhu na zmenu alebo doplnenie Štatútu rozhoduje Platforma na svojom rokovaní. Rokovanie môže prebehnúť prezenčne, hybridne alebo dištančnou formou.
5. Zmena alebo doplnenie Štatútu je schválené, ak zaň hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov Platformy.

6. Schválené zmeny a doplnky Štatútu nadobúdajú platnosť a účinnosť dňom ich schválenia členmi Platformy, ak nie je v rozhodnutí o zmene určený iný dátum účinnosti.

7. Predseda Platformy zabezpečí vyhotovenie aktualizovaného znenia Štatútu a jeho sprístupnenie všetkým členom Platformy.

Čl. 6 Záverečné ustanovenia

1. Tento Štatút nadobúda platnosť a účinnosť dňom 16. 4. 2026.